

اصول حاکم بر برنامه‌های فرهنگی

عدم استفاده از فرصت‌ها برای برنامه ریزی به موقع ، از مهمترین آفات مدیریت است .
از جمله مباحث مهم در مدیریت فرهنگی بحث اصول حاکم بر فعالیت های فرهنگی یعنی قواعد و معیارهایی است که در فرآیند فعالیت فرهنگی باید آنها را مراعات کرد و به هیچ وجه امکان نادیده انگاشتن و تخطی از آنها وجود ندارد.

مهم ترین این اصول عبارتند از:

1- زمان شناسی و بهره گیری از زمان:

نتیجه ی توجه به زمان، استعداد و آمادگی هرچه بیشتر مدیران فرهنگی، عدم تکرار اشتباهات گذشته و پرهیز هر چه بیشتر از لغزش هاست.

2- دین محوری:

دین معیار پذیرش و تایید و تجویز سایر عناصر نیز می باشد به همین دلیل به نوعی بر سایر عناصر حاکمیت دارد. ارزشیابی عناصر فرهنگی و همچنین اتخاذ نوع مکانیزم ها و شیوه های مواجهه با آن باید با معیارهای دینی انجام گیرد. این امر بدون فهم صحیح از دین امکان پذیر نیست.

ثمره دین محوری برای مدیریت فرهنگی علاوه بر حفظ مهم ترین عنصر معنوی فرهنگ ، پالایش فرهنگ از عناصر مخرب و معارض با کمال آدمی و اجتماع انسانی و ایجاد آمادگی لازم برای مواجهه با سایر فرهنگ ها و... می باشد.

3- انسان مداری:

شناخت مبانی انسان شناسی و سازوکار تاثیر گذاری بر انسان و به اصطلاح دقیق تر هدایت انسان از جمله امور ضروری در مدیریت فرهنگی

4- انعطاف و پویایی در عین حال پا فشاری بر اصول:

این اصل ناظر به محتوای ثابت و متغیر فرهنگ است. انعطاف و پویایی ناظر به بخش متغیر فرهنگ و پای ورزی بر اصول ناظر به بخش ثابت فرهنگ است.

5- مشارکت دادن آحاد جامعه

6- تقویت فرهنگ ملی و توجه به آن

7- عقلانیت محوری

8- جذابیت بخشی

9- تاکید بر جذب و پرهیز از رفع

10- اصل آزادی و اختیار مخاطبان

11- اصل صرفه جویی در هزینه ها در عین بازدهی بیشتر

12- اصل رعایت اعتدال و پرهیز از افراط و تفریط

مدیریت تشکل ها و مراکز فرهنگی امر بسیار مهمی است که لازمه آن آگاهی از فنون مدیریت و دانستن آفات احتمالی است که در این امر رخ خواهد داد. یکی از مهمترین عواملی که باعث رکود فعالیت های تشکل ها می شود ایجاد چالشهای مدیریتی در فضای تشکل ها می باشد که آگاهی از آن ها بسیار به تقویت برنامه های فرهنگی کمک می کند.

از مهمترین آفات مدیریت می توان به موارد زیر اشاره نمود :

1- عدم استفاده از فرصتها برای برنامه ریزی به موقع:

بسیاری از مواقع پیش می آید که مدیران به دلیل مشغله ی فراوانی که برای خود ایجاد می کنند فرصت تفکر و برنامه ریزی مناسب و به موقع را ندارند و یا به روز بعد موکول می کنند و در نهایت در دقایق پایانی فرصت های خود، اقدام به برنامه ریزی عجولانه و بدون کارشناسی می کنند که نتیجه ای ضعیف و پراشکال دارد.

حضرت علی علیه السلام در باره ی تفکر برای انجام کارها می فرمایند:

«التدبیر قبل العمل یومنک من الندم» (1)

اندیشه پیش از اجرای کار، تو را از پشیمانی در امان نگه می دارد. و همچنین درباره افرادی که به موقع برنامه ریزی نمی کنند و از آن غفلت می کنند می فرمایند:

«من قعد عن حیلته اقامته الشدائد» (2)

کسی که از برنامه ریزی غفلت کند، مشکلات بر او خواهند آمد.

البته با دقت در این موضوع مشخص می گردد عواملی چون : « شتابزدگی، بی حوصلگی، بی دقتی، تساهل زیاد، عدم احساس مسئولیت و ... » باعث چنین رخدادی می شود و سرانجام فعالیت های یک تشکل بر مبنای برنامه ریزی بدون دقت و سرشار از ضعف های اخلاقی و مدیریتی صورت می گیرد و به جای اصلاح و رشد امور فرهنگی باعث تخریب و ضعف آن می گردد.

2- مشورت گریزی

غرور باعث می شود تا افراد، خود را در مرحله ای ببینند که بی نیاز از مشورت با صاحب نظران، به برنامه ریزینشینند. برخی از مدیران به خاطر دانش فراوان و تجربه ای بسیار در مدیریت چنان دچار عجب می شوند که حتی در جلسات برنامه ریزی به نظر دیگران احترام نمی گذارند. در برنامه ریزی باید از نظرات همه ی صاحب نظران بهره جست. چه بسا افرادی که از دانش نظری و تجربه ی عملی کمتری برخوردارند، اما پیشنهادهای و انتقادهای بسیار سازنده ای ارائه می دهند. یک مدیر موفق به همه ی طرح ها، با دقت گوش می کند و بهترین آن ها را انتخاب می کند. حضرت علی علیه السلام در باره ی این که خود بزرگ بینی باعث کوتاهی در برنامه ریزی می شود، می فرمایند :

«من اعجب بحسن حالته قصر عن حسن حیلته» (3)

کسی که به خوبی های خود مغرور شود، در برنامه ریزی کوتاهی خواهد کرد.

2- میزان الحکمه، ج 2، ص 551.

3 - همان، ج 6، ص 46.

برگرفته شده از کتاب مدیریت فعالیت های فرهنگی

منبع : salehintehran